

Türkad

Türkçe ve Farsçanın Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kullanılan Temel Düzeydeki Ders Kitaplarının Kelime Sıklıkları Açısından İncelenmesi

Fehime SHİRAZİ¹

ÖZET

Dil, kelimelerden oluşmaktadır. Dolayısıyla kelime öğrenimi hem ana dil hem de yabancı dil edinimi ve öğreniminde önem arz etmektedir. Dil öğreniminin temel kelimelerin öğrenimi ile başlanması, günlük hayatta sık kullanılan kelimelerin belirlenmesini gerekli kılmaktadır. Böylece kelime sıklığı çalışmaları ehemmiyet kazanmaktadır. Bu araştırmada da yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan Gazi Ü. TÖMER’de “Yabancılar İçin Türkçe” ve yabancı dil olarak Farsça öğretiminde kullanılan “Peyk-e Parsi” temel düzeydeki ders kitaplarındaki okuma metinlerinde sık kullanılan kelimelerin tespiti ve bunların sıklıkları açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmada evren olarak her iki dilde yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan kitaplar, örneklem olarak da adı geçen bu kitaplardaki okuma metinleri ele alınmıştır. Çünkü yabancı dil öğretiminde, kelime öğretimi daha çok ders kitaplarının okuma metinleri vasıtası ile yapılmaktadır. Çalışmada nitel araştırma yönteminden doküman tarama tekniği ile verilere ulaşmak için “AntConc” ve “Word” uygulamalarından yararlanılmıştır. Araştırılan konunun sonucunda ise incelenen kitaplarda sık kullanılan kelimelerdeki frekanslarında çok az benzerlik olduğu belirtilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yabancı dil öğretimi, okuma metinleri, sık kullanılan kelimeler, kelime frekansları, Türkçe, Farsça.

Examination of the Coursebooks at the Basic Level Used in Teaching Turkish and Persian as Foreign Languages in Terms of Word Frequencies

ABSTRACT

A language consists of words. Thus, learning words is important for acquiring and learning both the native language and a foreign language. Starting to learn a language by learning the basic words requires the determination of the words which are frequently used in daily life. In this way, word frequency activities gain significance. In this research, it was aimed to determine the words frequently used in the basic-level coursebooks “Turkish for Foreigners”, which is used for teaching Turkish as a foreign language, and “Peyk-e Parsi” used for teaching Persian as a foreign language in TÖMER at Gazi University, and to examine them in terms of frequencies. In the study, the books used for teaching both languages as foreign languages were considered as the universe, and the reading texts in the aforementioned books were reviewed as the sampling, because words are rather taught through the reading texts of the coursebooks in foreign language teaching. In the study, the applications “AntConc” and “Word” were used to access the data via the document review technique from qualitative research methods. As a result of the research on the topic, little similarity was reported in the frequencies of the words which were frequently used in the coursebooks examined.

Key Words: Foreign language teaching, reading texts, frequently used words, word frequencies, Turkish, Persian.

¹ Doktora Öğrencisi, Gazi üniversitesi, Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretimi Bilim Dalı, shirazifahime@gmail.com

Giriş

Kelime, “anamlı ses veya ses birliği” (TDK, 2005, s. 1805) manasındadır. Dil, kelimelerden oluşmaktadır. Dolayısıyla dil öğreniminin temelini kelimeler oluşmaktadır, diyebiliriz. Zira birey kelime bilmeden; okuduklarını ve duyduklarını anlayamaz, konuşamaz ve yazamaz. Başka bir deyişle kelime öğrenilmeden dil öğrenilemez. Bu konu hem ana dili hem de yabancı dil için geçerlidir. Dünyaya yeni gelen bebekler etrafındaki sesler ve kelimeleri duyar, büyüdükçe duyduklarının anlamını edinir ve zamanla edindiği kelimeleri kullanmaya başlayarak konuşmaya çalışır. Yabancı dil öğrenen öğrenciler de öncelikle dilin temel kelimelerini öğrenir. Daha sonra öğrendiği kelimeler aracılığıyla dilin diğer boyutlarını (gramer, okuma, konuşma, yazma vs.) öğrenmeye çalışır. Yani öğrenci kelimelerin anlamını bilmeden derslerde hocaların anlattıkları ve öğrettiklerini anlayamaz, dolayısıyla kendini geliştiremez. Nitekim kelimeler, dil öğreniminde önemli ve temel bir rol oynamaktadır. Öğrenci ne kadar çok kelime bilirse kendini o kadar daha çok geliştirebilir. Bu nedenle dil öğretmenlerinin kelime öğretimine önem vermeleri gerekmektedir.

Yabancı dil öğretiminde, kelime bilgisinin ve söz varlığının önemini Memiş (2018, s. 1280) şu şekilde belirtir: “Dil öğretiminin temel amacı en genel ifadesiyle, bireyin hedef dili temel dil becerilerinde etkili bir şekilde kullanabilmesini sağlamaktır. Bunu mümkün kılmak içinse öncelikle hedef dildeki anlama becerilerinin geliştirilmesi gerekmektedir. Anlama becerilerinin gelişimi öğrenmenin ve diğer becerilerde ilerlemenin ön koşuludur. Anlama becerilerinin geliştirilebilmesi içinse anlam girdisi sağlayan kelimelere sahip olmak gerekmektedir. Bu yönüyle kelime hazinesi anlama becerilerinin temelini konumundadır. Kelime hazinesinin zenginleştirilmesi aslında hem doğrudan hem de dolaylı bir katkıyla dil becerilerin geliştirilmesi anlamına gelmektedir. Bu yönüyle kelime hazinesi dil becerileri arasında da bir köprü vazifesi görmektedir. Yabancı dilde beceri eğitiminin temelini ve başlangıcını kelime öğretim çalışmaları oluşturur. İlk dersten itibaren öğrenenler, ileriki aşamalara hazır hâle getirilmek üzere bilinçli bir kelime hazinesi inşası sürecine tabi olurlar.”

E. Barın (2014, s. 35) kelimelerin dil öğretimindeki önemini şu şekilde ifade etmektedir: “Dil öğretiminde kelimelerin öğretimi önemli bir yer tutmaktadır. İster ana dilde ister yabancı dilde bazı farklılıklar görülse de, bir dili öğrenme sürecindeki en temel unsurlardan biri kelimedir. Yabancı bir dili öğrenme sürecinde, henüz hiçbir dilbilgisi konusu bilinmese de ilk olarak kelimelerle muhatap olunur”.

Memiş ve Kara da (2018, s. 268) kelime öğretiminin önemi ile ilgili olarak “Yabancı dilde okuma ve okuduğunu anlama eğitiminin temel problemleri olarak nitelenebilecek bu hususlardan özellikle sözcük bilgisi ile ilgili olanları yabancı dil öğrencisinin yakındığı konuların başında gelmektedir. Çünkü yeterli kelime bilgisine sahip olunmadığında hangi dil bilgisi kuralı bilinirse bilinsin, hangi kültürel bilgiye sahip olunursa olunsun okuduğunu anlama istendiği gibi gerçekletememektedir. Bu noktada yabancı dilde okuduğunu anlama sürecinin başarılı olabilmesi için mutlaka okunan metnin seviyesinin gerektirdiği sözcükleri bilinmesi gerekmektedir.” der.

Yabancı dilin kelime öğretiminde önem arz eden hususlardan biri de sıklık meselesidir. “Toplumların kültürel öğeleri, yaşayış biçimleri, ilgi alanları ve eğitim düzeyleri kullandıkları kelimeleri etkiler ve biçimlendirir. Dolayısıyla bu etkilenmenin sonucunda bazı kelimeler kullanım açısından öne çıkarlar” (Aksu ve Adalı, 2018, s. 9). Yabancı dil öğreniminde de öğrenciler temel seviyede günlük hayatta sık kullanılan temel kelimeleri öğrenir. Bu durum sık kullanılan kelimelerinin belirlenmesini gerekli kılar. Erol (2016, s. 189) bu konuda “Dili anlamak ve kullanabilmek bilinen kelime sayısı ile doğru orantılıdır. Kelime öğrenme meselesinde de önemli olan sık kullanılan kelimelerin bilinmesidir. Yabancı dil öğretiminde kelimelerin tespiti için sıklıkları belirlenerek, en sık kullanılan kelimelerin öğretilmesine öncelik verilmelidir” diye belirtmektedir.

Aksan (2003, s. 20) sıklık çalışmalarının önemini şu şekilde belirtmektedir: “Her dilde kimi sözcükler öteki öğelerden çok daha sık kullanılırlar. Okumaya yeni başlayan, ilkokulun ilk sınıfındaki öğrencilere ya da bir yabancı dili öğrenmeye başlayanlara ilk aşamada öğretilmesi gereken kelimelerin hangileri olduğu, dilin kelimelerinin hangi sıraya göre tanıtılması gerektiği saptanırken, değişik gereksinimleri karşılayan ana dili ve yabancı dil sözlükleri hazırlanırken dildeki öğelerin sıklıklarının bilinmesi gerekmektedir”. Aydın (2015,

s. 21) da bu konuda kendi görüşünü “kelime sıklığının belirlenmesi bir dili yeni öğrenecek olanlar için önemli bir çalışmadır. Hangi kelimenin ne kadar sıklıkla kullanıldığını bilen eğitimci o kelimeleri öncelikle öğretmek isteyecektir.” şeklinde aktarmaktadır.

Ölker (2011, s. 16) “Kelime sıklığı çalışmaları eğitimden, psikolojiye, işletmeden dil bilimi çalışmalarına kadar birçok alanda kullanılmak üzere bizlere veriler sunar.” diye belirterek kelime sıklığı çalışmalarının faydalarını aşağıdaki gibi sunmaktadır:

a) Bir yabancı dili öğrenmeye başlayanlara ve ilköğretim öğrencilerine başlangıç aşamasında hangi kelimelerin verileceğinin tespitine imkân verir.

b) Sözlük hazırlanırken kelimelerin anlamlandırılmasında hangi anlamın ön plana alınacağını ortaya koyar.

c) Geniş tabanlı bir çalışmada en çok kullanılan kelimeler ortaya çıkar ki bu da temel söz varlığını oluşturur.

d) Art zamanlı bir çalışma yapılırsa kelimeler bazında dilin geçirmiş olduğu değişim ortaya konur.

e) Kelimelerden hareketle dilin kullanıcılarında meydana gelen kültür değişimini ortaya koyar.

f) Dildeki yabancı kelime oranlarını göstererek dilin gelişim süreci hakkında bilgi verir.

g) Stilistik çalışmalarda ayrıntılı veri sağlanmasına yarar.

h) Metin analizleri daha sağlıklı yapılır ve yorumlar daha derinlemesine olur.

Dil öğretiminde en çok kullanılan materyal, ders kitabıdır. Ders kitapları aracılığıyla yapılan kelime öğretimi ise daha çok okuma metinleri ile yapılmaktadır. Tüfekçioğlu (2016, s. 271) bu konuyu şu şekilde açıklamaktadır: “Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi setlerinin hemen hemen hiçbirinde kelime öğretimi bölümü bulunmamaktadır. Bazı setlerde ise kelime listeleri yer almaktadır. Bu nedenle derslerde kelime öğretimi okuma metinleri öncülüğünde gerçekleşmektedir”. Dolayısıyla okuma metinleri, kelime sıklığı çalışmalarında önem arz etmektedir. Bu araştırmada da en temel nokta, yabancı dil olarak Türkçe ve Farsçanın öğretiminde kullanılan ders kitaplarında geçen okuma metinlerindeki sık kullanılan kelimeleri tespit etmek ve bunları incelemektedir.

Kara ve Ünal (2019, s. 254) sıklık çalışmalarının “Art zamanlı sıklık çalışmaları” ve “Eş zamanlı sıklık çalışmaları” olarak ikiye ayırmasının mümkün olduğunu belirterek onları, “art zamanlı sıklık çalışmaları daha çok Türkçe öğretiminin tarihini ilgilendirmekle birlikte, elde edilen veriler ve ulaşılan sonuçlar eş zamanlı sıklık çalışmalarıyla karşılaştırmalar yapılmasına imkân sağlamaktadır. Eş zamanlı sıklık çalışmaları ise mevcut durumu tasvir etmekte, analiz edilen veriler ve ulaşılan sonuçlar yardımıyla da birtakım teklif ve tavsiyelerde bulunmaktadır” ifadeleri ile açıklamaktadırlar. Söz konusu açıklamaya göre kelime sıklığı incelemesi yapmakta olan bu çalışma bir eş zamanlı sıklık çalışmasıdır. Üstelik bu çalışma bir derlem tabanlı çalışmadır.

Günümüzde söz varlığına ilişkin çalışmalar çoğunlukla derlem tabanlı yürütülmektedir. Tahiroğlu (2010, s. 188) derlem tabanlı çalışmaları hakkında “dilbiliminde, derleme-tabanlı (corpus-based) yöntemler ağırlık kazanmakta, dil öğretiminde en çok kullanılan metin türlerinden hareketle söz varlığı belirleme çalışmaları artan bir hızda sürdürülmektedir. Derlemin dil öğretiminde nasıl kullanılacağı, hangi yapıların öncelikle öğretilmesi gerektiği, dil öğrencisine yönelik sözlüklerde sözcük seçimi gibi konular, derlem-tabanlı, gerçekleşmiş dil kesitlerinden yararlanılarak işlenmektedir” şeklinde bilgi vermektedir. Kara ve Ulutaş (2017, s. 517-518) ise derlem tabanlı çalışmalarının önemini şu şekilde ortaya koymaktadırlar: “Derlem tabanlı çalışmaların incelenen eserlerle ilgili yalnız istatistiksel birtakım bilgileri elde etmede değil aynı zamanda eserlerin edebî içeriği ile ilgili çıkarımlarda bulunmada da kullanılabileceğini de akla getirmektedir”. Yazarlar aynı zamanda “derlem tabanlı çalışmaların, taramalarda elde edilen verilerin farklı disiplinlerce ele alınmasına ve değişik açılardan da yorumlanabilmesine olanak sağlayabileceği düşünülmektedir” (s. 518) görüşlerini beyan etmektedirler.

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı yabancı dil olarak Türkçe ve yabancı dil olarak Farsça öğretiminde kullanılan temel seviye ders kitaplarında, okuma metinleri aracılığı ile öğretilen kelimelerin arasında sık kullanılan beş kelimeyi frekansları ile tespit etmektir. Bunun için mevcut ders kitapları arasından Türkçe için “Yabancılar İçin Türkçe”, Farsça içinse “Peyk-e Parsi” kitabı seçilmiştir.

Çalışmada, belirlenen amaca ulaşmak için aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

Yabancı dil öğretiminde en çok kullanılan ders materyali hangisidir?

Yabancı dil okutmanları en çok hangi etkinlikler ile kelime öğretimi yapmaktadır?

Yabancı dil olarak Farsça öğretiminde kullanılan temel düzey ders kitaplarında, okuma metinleri aracılığıyla öğrencilere toplam kaç kelime öğretilmektedir? Öğretilen kelimelerin arasında hangileri metinlerde daha çok tekrarlanmıştır? Zikredilen kelimeler, kaç kere kitaptaki okuma metinlerinde tekrarlanmıştır?

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan temel düzey ders kitaplarında okuma metinleri vasıtasıyla öğrencilere toplam kaç kelime aktarılmaktadır? Söz konusu metinlerde sık kullanılan kelimeler hangileridir? Sık kullanılan kelimelerin tekrarlanma sayısı kaçtır?

Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırma nitel bir araştırmadır. Yıldırım ve Şimşek (2008, s. 39) nitel araştırmayı “Gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi, nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, olguların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma” şeklinde açıklamaktadır.

Bu çalışma, Gazi Üniversitesi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Öğretimi ve Peyk-e Parsi temel düzey ders kitaplarının okuma metinlerini kelime frekansları açısından incelemektedir. Çalışmada, Türkçe metinlerinin kelime frekanslarının incelenmesi için “AntConc” uygulamasından yararlanılmaktadır. Farsça metinler ise “Word” uygulamasından yararlanılarak araştırmacı tarafından incelenmektedir.

Evren ve Örneklem

Çalışmada evren olarak Türkiye’de yabancılar Türkçe öğretmek için temel düzeyde (A1, A2) hazırlanmış kitaplar ile İran’da Yabancılar Farsça öğretmek için temel düzeyde (A1, A2) hazırlanmış kitaplar seçilmiştir; , örneklem olarak da Gazi Ü. TÖMER tarafından hazırlanan “Yabancılar İçin Türkçe” A1, A2 öğretim setindeki okuma metinleri ile İran İslam Cumhuriyeti Büyükelçiliği Kültür Müsteşarlığı tarafından hazırlanmış yabancı dil olarak Farsça öğretiminde kullanılan temel düzeydeki “Peyk-e Parsi” kitabının okuma metinleri seçilmiştir. Çünkü yabancı dil öğretiminde, kelime öğretimi daha çok ders kitaplarının okuma metinleri vasıtası ile yapılmaktadır.

Örneklem olarak seçilen “Yabancılar İçin Türkçe” ve “Peyk-e Parsi” temel düzey kitapları ve onların öğretim süreçleri hakkında kısa bilgi vermekte fayda vardır.

Gazi Üniversitesi TÖMER’de ders kitabı olarak kullanılan “Yabancılar İçin Türkçe” Gazi Üniversitesi TÖMER elemanları tarafından hazırlanmıştır. Kitabın temel düzeyi iki dönem (A1-A2) içerisinde yabancılar öğretilmektedir. Bundan dolayı temel düzey için iki kitap (Yabancılar İçin Türkçe A1 ve Yabancılar İçin Türkçe A2) bulunmaktadır.

Yabancılar Farsça öğretimi için kullanılan “Peyk-e Parsi” ise İran İslam Cumhuriyeti Büyükelçiliği Kültür Müsteşarlığı tarafından hazırlanmıştır. Söz konusu ders kitabı, temel düzey Farsça öğretimini bir kitap aracılığı ile yapmaktadır. Kitabın önsözüne göre temel düzey, üç dönem içerisinde yabancılar öğretilmektedir. Dolayısıyla kitap, toplam on beş bölümden oluştuğuna göre her dönem, beş bölüm üzerinde durulmaktadır.

Bulgular

Bu bölümde çalışmada incelenen okuma metinlerindeki kelime sayıları ile onların frekansları gösterilmektedir.

Temel düzey okuma metinlerinin kelime sayısı açısından incelenmesi

Gazi Ü. TÖMER Yabancılar İçin Türkçe temel düzey ders kitaplarında toplam 43 okuma metni bulunmaktadır. Bahse konu metinlerde bulunan kelime sayısı aşağıdaki tabloda gösterilmektedir:

Tablo 1. Yabancılar İçin Türkçe Temel Düzey Ders Kitaplarındaki Okuma Metinlerinin Kelime Sayısı

Sıra	Metnin Başlığı	Metindeki Toplam Kelime Sayısı
1	Ben ve Arkadaşım	111
2	Ben Kimim?	89
3	O Nasıl Biri?	63
4	Evim ve Çevrem	94
5	Hayat Nasıl Gidiyor?	97
6	Tadı Damağımda	103
7	Alışverişte	107
8	Hastayım	77
9	Otogarda	113
10	Cadde ve Sokaklar	70
11	İçinde Ne Var?	91
12	Sevgili Günlük	49
13	Teknik İşlemleri	56
14	Kahve Molası	94
15	Yeni Tarife	114
16	Şaka	143
17	Anıtkabir Ziyareti	99
18	Hakanın Yurttaki İlk Günü	86
19	Kapadokya Yolu	109
20	Kutlama Mesajları	25
21	Çok Yaşa	96
22	Mesajınız Var	72
23	Güzel Bir Günün Sonunda	217
24	Haberler	111
25	İhsan Oktay Anar'ın Son Kitabı Çıktı	44
26	Hava Durumu	81
27	Bir Köşe Yazısı	116
28	Mektubunuz Var	150
29	Kargonuz Var	33
30	Çömlekçilik Kursu	116
31	Sudaki Resimler	156
32	Küçük Bilim Adamları	151
33	Ehliyetsiz Kimse Kalmasın	73
34	Gezelim Görelim	130
35	En İyi Arkadaşım Evleniyor	179
36	Görüntülü Telefon Görüşmesi	172
37	Filim Başlıyor	188
38	E-posta Hesabım	115
39	Bu Nasıl Çalışıyor?	230
40	Sabiha Gökçen	152
41	Uzun Ömrün Sırları	143
42	Üniversiteye İlk Adım	172
43	Yedigöller	99
Toplam		4,786

Tablo 1'e göre Yabancılar İçin Türkçe temel düzey ders kitaplarının okuma metinlerinde toplam 4,786 kelime bulunmaktadır. Görüldüğü üzere söz konusu kitaplardaki okuma metinlerinde en az 25 ve en fazla 230 kelime bulunmaktadır.

Peyk-e Parsi temel düzey ders kitabında ise toplam 13 okuma metni bulunmaktadır. Söz konusu metinlerde bulunan kelime sayısı aşağıda gösterilmektedir.

Tablo 2. Peyk-e Parsi Temel Düzey Ders Kitabındaki Okuma Metinlerinin Kelime Sayısı

Sıra	Metnin Başlığı	Metindeki Toplam Kelime Sayısı
1	معرفی (Tanışma)	64
2	میوه ها و طعم ها (Meyveler ve Tatlar)	157
3	طبیعت (Tabiat)	147
4	کارهای روزمره (Günlük İşler)	183
5	تعطیلات تابستان (Yaz Tatilleri)	193
6	کوچ نشینی و زندگی در طبیعت (Göçebelik ve Doğada Yaşam)	255
7	فرهنگ آپارتمان نشینی (Apartman Yaşam Kültürü)	206
8	وقت شناسی (Dakiklik)	270
9	اهمیت فارسی (Farsçanın Ehemmiyeti)	272
10	عید نوروز (Nevruz Bayramı)	262
11	پالایشگاه نفت در ایران (İran'da Petrol Rafinerisi)	270
12	ایران گردی (İran Gezisi)	427
13	اوقات فراغت (Boş Zamanlar)	283
Toplam		2,989

Tablo 2'ye göre Peyk-e Parsi temel düzey ders kitabının okuma metinlerinde toplam 2,989 kelime bulunmaktadır. Görüldüğü üzere bahse konu metinler en az 64 ve en fazla 427 kelimedenden oluşmaktadır.

Yukarıda gösterilen tablo 1 ve tablo 2'ye dikkat edildiğinde Yabancılar İçin Türkçe temel düzey ders kitaplarında bulunan okuma metinlerinin sayısı Peyk-e Parsi temel düzey ders kitabına göre daha fazla olduğu anlaşılmaktadır. Aynı zamanda kitaplardaki metinler, kelime sayısı açısından farklılık göstermektedirler. Elde edilen verilere göre Peyk-e Parsi kitabındaki okuma metinleri Yabancılar İçin Türkçe kitaplarındaki okuma metinlerine nazaran daha fazla kelime içermektedir.

Genel olarak Yabancılar İçin Türkçe ve Peyk-e Parsi temel düzey okuma metinleri kelime sayısı açısından kıyaslandığında, Yabancılar İçin Türkçe temel düzey metinlerinde toplam kelime sayısının Peyk-e Parsi kitabına göre daha fazla olduğu görülmektedir.

Temel düzey okuma metinlerinin kelime frekansları açısından incelenmesi

Bu bölümde Yabancılar İçin Türkçe ve Peyk-e Parsi temel düzey kitaplarındaki okuma metinleri kelime frekansları açısından incelenmektedir. Bu doğrultuda metinlerde sık kullanılan kelimeler tespit edilmektedir. Ardından metinler toplu olarak incelenerek her kitapta sık kullanılan beş kelime ortaya çıkarılmaktadır.

Tablo 3. Yabancılar İçin Türkçe Temel Düzey Ders Kitaplarındaki Okuma Metinlerinin Kelime Frekansları

Metnin Başlığı	Sık Kullanılan Kelime	Kelimelerin Frekansı
Ben ve Arkadaşlarım	Alena	7
	Cengiz	6
	Ad	4
	Ben	4
	Merhaba	3

Ben Kimim?	Bir	7
	Ben	4
	Var	4
	Ad	3
	Merhaba	3
O Nasıl Biri?	Ve	4
	Bazen	3
	Bir	3
	O	3
	Neşeli	2
Evim ve Çevrem	Bir	4
	Ve	4
	Var	3
	Ben	2
	Cadde	2
Hayat Nasıl Gidiyor?	Ve	3
	Bir	2
	Bazen	2
	Akşam	2
	Biraz	2
Tadı Damağında	Remzi	6
	Usta	6
	Sunucu	5
	Var	4
	Bir	3
Alışverişte	Eda	6
	Ezgi	4
	Kilo	4
	Var	4
	Ben	3
Hastayım	Mussa	5
	Bir	4
	Ve	4
	Doktor	3
	Şimdi	2
Otogarda	Görevli	10
	Yolcu	9
	Cam	3
	Günler	3
	Lira	3
Cadde ve Sokaklar	Burada	3
	Acil	2
	Büyük	2
	Park	2
	Sigara	2
İçinde Ne Var?	Dilek	6
	Anna	5
	Var	4
	Bir	3
	de	3

	Bilgisayar	5
	Çok	3
Sevgili Günlük	Ben	2
	Bilgisayar	2
	Bugün	2
	Döviz	4
	Kredi	4
Teknik İşlemleri	Yükleme	4
	Kart	3
	Para	3
	Bir	6
	Özgür	5
Kahve Molası	Meltem	4
	Olsun	3
	Kahve	2
	Aslı	8
	Müşteri	8
Yeni Tarife	Temsilci	8
	Günler	4
	Tamam	3
	Bir	6
	Öğrenci	6
Şaka	Kantin	3
	Yeni	3
	Acaba	2
	Turistik	7
	Rehber	5
Anıtkabir Ziyareti	Var	3
	Ad	2
	Atatürk	2
	Danışma	4
	Görevli	4
Hakan'ın Yurttaki İlk Günü	Hakan	4
	Telefon	4
	Var	4
	Yol	6
	Sonra	4
	Ve	4
Kapadokya Yolu	Bir	3
	Araba	2
	Olsun	3
	Bayram	3
Kutlama Mesajları	Kutlu	2
	Anne	2
	Ben	4
	Çok	4
	Bir	3
Çok Yaşa	Olsun	3
	Türkçe	3

Mesajınız Var	Bırakmak	2
	İş	2
	Şeyda	2
	Var	2
	Açmak	2
Güzel Bir Günün Sonunda	Zeynep	12
	Hanım	10
	Bey	7
	Levent	7
	de	5
Haberler	El	4
	da	3
	Bolu	2
	Bulgaristan	2
	Van	2
İhsan Oktay Anar'ın Son Kitabı Çıktı	İhsan OKTAY Anar	2
	Hasan	2
	Usta	2
	Kitap	2
	Okur	2
Hava Durumu	Hava	4
	da	3
	Bulutlu	2
	Parçalı	2
	Ve	2
Bir Köşe Yazısı	File	4
	Olmak	4
	Avrupa	4
	Madalya	3
	Sultan	3
Mektubunuz Var	Ve	7
	Çok	5
	Biraz	4
	Ama	3
	Bir	3
Kargonuz Var	Almak	2
	Hem	2
Çömlekçilik Kursu	Çok	6
	Bir	5
	İçin	5
	Akşam	3
	Gün	3
Sudaki Resimler	Erol	8
	Amca	7
	Ve	5
	Resim	4
	Bir	3

	Can	8
	Bu	4
Küçük Bilim Adamları	Ve	4
	Bir	3
	Önce	3
	Koltuk	3
	Gözde	2
Ehliyetsiz Kimse Kalmasın	Kurs	2
	Sürücü	2
	Ehliyet	2
	Gezi	4
	Adıyaman	3
Gezelim Görelim	Hareket	3
	Mola	3
	Nemrut	3
	Ve	8
	Bir	6
En İyi Arkadaşım Evleniyor	Çok	5
	Derya	4
	Ama	2
	Nihan	8
	İstanbul	5
Görüntülü Telefon Görüşmesi	Ve	5
	Çok	5
	Bir	4
	İlker	10
	Hande	10
Filim Başlıyor	Ve	6
	Evet	4
	Cehennem	3
	E-posta	8
	Adres	3
E-posta Hesabım	Bu	3
	Gazi	3
	Hasret	3
	Leyla	9
	Görevli	8
Bu Nasıl Çalışıyor?	Ve	4
	Yavaş	4
	Zaman	4
	Atatürk	5
	Sabiha Gökçen	5
Sabiha Gökçen	Ve	5
	Bu	4
	Askeri	3
	Ve	9
	Uzun	5
Uzun Ömrün Sırları	Bu	3
	En	3
	İnsan	3

Üniversiteye İlk Adım	Ve	7
	Ali	6
	Kemal	6
	Ders	4
	Sonra	3
Yedigöller	Ve	9
	Göl	7
	Bir	3
	Yedigöller	3
	Renk	2

Tablo 3 Yabancılar İçin Türkçe kitaplarında bulunan okuma metinlerinde sık kullanılan kelimeleri, frekansları ile tespit etmektedir. Aşağıda ise Peyk-e Parsi kitabının okuma metinleri incelenmektedir.

Tablo 4. *Peyk-e Parsi* Temel Düzey Ders Kitabındaki Okuma Metinlerinin Kelime Frekansları

Metnin Başlığı	Sık Kullanılan Kelime	Kelimelerin Frekansı
معرفی (Tanışma)	است (-Dir)	8
	من (Ben)	5
	هست (Var)	4
	ما (Biz)	4
	اسم (Ad)	4
میوه ها و طعم ها (Meyveler ve Tatlar)	است (-Dir)	15
	مزه (Tat)	11
	و (Ve)	11
	رنگ (Renk)	10
	شیرین (Tatlı)	9
طبیعت (Tabiat)	و (Ve)	9
	سفر (Yolculuk)	4
	است (-Dir)	3
	هست (Var)	2
	طبیعی (Doğal)	2
کارهای روزمره (Günlük İşler)	و (Ve)	12
	او (O)	6
	پدر (Baba)	5
	بازار (Bazar)	5
	کارگاه (Atölye)	4
تعطیلات تابستان (Yaz Tatilleri)	و (Ve)	10
	من (Ben)	3
	برای (İçin)	3
	خواهر (Kız Kardeş)	3
	دایی (Dayı)	3
کوچ نشینی و زندگی در طبیعت (Göçebelik ve Doğada Yaşam)	و (Ve)	16
	زندگی (Yaşam)	8
	کوچ (Göç)	8
	کردن (Yapmak)	7
	انسان (İnsan)	7

	کردن (Yapmak)	10
	آپارتمان (Apartman)	8
فرهنگ آپارتمان نشینی (Apartman Yaşam Kültürü)	با (İle)	4
	خود (Kendi)	4
	صد (Yüz)	2
	وقت (Zaman)	9
وقت شناسی (Dakiklik)	که (Ki)	8
	دندان (Diş)	6
	و (Ve)	5
	من (Ben)	5
	و (Ve)	13
اهمیت فارسی (Farsçanın Ehemmiyeti)	فارسی (Farsça)	10
	است (-Dir)	7
	زبان (Dil)	6
	شاعر (Şair)	6
	باید (Gerek)	6
عید نوروز (Nevruz Bayramı)	با (İle)	5
	روز (Gün)	4
	نوروز (Nevruz)	3
	عید (Bayram)	2
	نفت (Petrol)	21
پالایشگاه نفت در ایران (İran'da Petrol Rafinerisi)	پالایشگاه (Rafineri)	15
	و (Ve)	10
	ایران (İran)	5
	که (Ki)	4
	که (Ki)	15
ایران گردی (İran Gezisi)	روستا (Köy)	15
	است (-Dir)	14
	و (Ve)	13
	ایران (İran)	8
	و (Ve)	14
اوقات فراغت (Boş Zamanlar)	فراغت (Boş)	7
	اوقات (Zamanlar)	7
	این (Bu)	6
	من (Ben)	6

Tablo 4'te Peyk-e Parsi temel düzey kitabındaki okuma metinlerinde sık kullanılan kelimeler, frekansları ile tespit edilmektedir. Böylelikle Tablo 3 ve tablo 4'te gösterilen veriler aracılığı ile aşağıdaki sonuca varılmaktadır.

Tablo 5. Kitaplardaki Okuma Metinlerinde Sık Kullanılan Kelimeler ve Onların Frekansları

Kitabın Adı	Sık Kullanılan Kelime	Kelimelerin Frekansı
Yabancılar İçin Türkçe	Ve	83
	Bir	71
	Var	28
	Çok	28
	Görevli	22

Peyk-e Parsi	و (Ve)	113
	است (-Dİr)	47
	که (Ki)	27
	نفت (Petrol)	21
	من (Ben)	19

Tablo 5'e dikkat edildiğinde Yabancılar İçin Türkçe kitaplarının okuma metinlerinde sırasıyla "ve", "bir", "var", "çok" ve "görevli" kelimeleri, Peyke-e Parsi kitabının okuma metinlerinde ise sırasıyla "و (ve)", "است (-Dİr)", "که (ki)", "نفت (petrol)" ve "من (ben)" kelimelerinin sık kullanıldığı anlaşılmaktadır.

Neticede ele alınan kitaplardaki okuma metinlerinde "ve" sözcüğü, farklı frekanslarda olduğu hâlde en sık kullanılan kelime olarak karşımıza çıkmaktadır. Böylelikle incelenen kitaplar, bu açıdan benzerlik göstermektedirler. Ancak tespit edilen diğer kelimelerde benzerlik görülmemektedir.

Sonuç ve Öneriler

Bu araştırmada yabancılar Türkçe öğretimine yönelik kullanılan Yabancılar İçin Türkçe ve yabancılar Farsça öğretimi için kullanılan Peyk-e Parsi kitaplarının okuma metinleri incelenmeye çalışılmıştır. Araştırmanın bulgularından hareketle Yabancılar İçin Türkçe temel düzey ders kitaplarındaki okuma metinleri hakkında şu bilgilere ulaşılmıştır:

- Temel düzey kitaplarında toplam 43 okuma metni bulunmaktadır.
- Okuma metinleri en az 25 ve en fazla 230 kelimedenden oluşmaktadır.
- Temel düzey okuma metinlerinde toplam 4,786 kelime bulunmaktadır.
- Okuma metinlerinde sırasıyla "ve", "bir", "var", "çok" ve "görevli" kelimeleri daha sık kullanılmaktadır.

Peyk-e Parsi temel düzey ders kitabındaki okuma metinlerinin incelenmesinden ise aşağıdaki sonuçlara varılmaktadır:

- Temel düzey kitabında toplam 13 okuma metni bulunmaktadır.
- Okuma metinleri 64-427 kelimedenden oluşmaktadır.
- Metinlerde toplam 2,989 kelime bulunmaktadır.
- Temel düzey okuma metinlerinde sık kullanılan kelimeler sırasıyla "و (ve)", "است (-Dİr)", "که (ki)", "نفت (petrol)" ve "من (ben)" kelimeleridir.

Bulgulara göre ele alınan kitapların okuma metinleri, sık kullanılan kelimeler açısından sadece "ve" sözcüğünde benzerlik göstermektedirler. Yani Türkçe ve Farsça arasında birçok ortak kelime bulunduğu rağmen ders kitaplarının okuma metinlerinde sık kullanılan kelimelerde pek benzerlik görülmemektedir. Dolayısıyla dillerin arasında ne kadar benzerlik olursa olsun yine de sık kullanılan kelimelerde farklılık görülebilir, diyebiliriz.

Neticede yabancı dil öğretiminde hedef dilin özelliklerinin yanı sıra o dilde sık kullanılan kelimelere de dikkat edilmesi gerekmektedir. Zira yabancı dil öğretiminde özellikle temel seviyede dilin temel kelimeleri, yani günlük hayatta sık kullanılan kelimelerin öğretilmesi gerekmektedir. Aksi takdirde öğrenci öğrendiği yabancı dil ile iletişim kurmak için bilgi/kelime eksikliği yaşayabilmekte ve gündelik konuşmaları da takip edememektedir. Böylelikle kelime öğretiminde özellikle temel düzey için sık kullanılan kelimelerin belirlenmesi gerekmektedir.

Sık kullanılan kelimeler belirlenince öğretmen hangi sözcüğü hangi aşamada veya seviyede aktarması gerektiğini ve her seviyede kaç kelime öğretmesi gerektiğini bilecektir. Aydın (2015, s. 25) da bu konuyu "kelime sıklık çalışmalarından yola çıkarak hangi seviyede kaç kelime öğretilmesi ile ilgili bilgiler elde edebiliriz" şeklinde belirtmektedir. Ancak burada, yine de Aydın'ın (2015, s. 35) "mevcut ders kitaplarında geçen kelimelerin öğretimi ile

öğrencilerin zengin kelime hazinesine sahip olmayacağı ve kitapların buna yeterli kadar katkı sağlamayacağı ortadadır. Öğretmen, ders kitabı dışında diğer basılı materyallerden gazete, dergi, broşür, hikâye, roman, çizgi roman vb. kullanımını, bu materyallerde geçen kelimelerin öğretimi ile öğrencilerin kelime hazinesini geliştirme yoluna gitmelidir” diye, ifade ettiği gibi kelime öğretimi için sadece ders kitabına bağlı kalmamakta fayda olduğunun belirtilmesinde yarar vardır.

Kaynaklar

- Aksan, D. (2003). Dil, şu büyüdü düzen. Ankara: Bilgi.
- Aksu, B. T. & Adalı, E. (2018). Çağdaş Türkçenin sıklık sözlüğü. İstanbul: ÖTÜKEN.
- Aydın, M. (2015). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan ders ve okuma kitaplarındaki kelime sıklığı ve seviyelere göre kelime hazinesi çalışması. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Erol, H. F. (2014). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde temel seviyede kelime edinimi. Yayınlanmış Doktora Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Erol, H. F. (2016). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yazma becerisi. F. Yıldırım & B. Tüfekçioğlu (Edt.). Yabancı dil olarak Türkçe öğretilmesi kuramlar - yöntemler - beceriler - uygulamalar içinde (177-211). Ankara: Pegem Akademi.
- Gazi Üniversitesi TÖMER, (2013). Yabancılar İçin Türkçe (A2 Düzeyi). Ankara: TÖMER.
- İran İslam Cumhuriyeti Büyükelçiliği Kültür Müsteşarlığı, (2016). Peyk-e Persi (Temel). Ankara: Türkiye’de İran İslam Cumhuriyeti Büyükelçiliği Kültür Müsteşarlığı.
- Kara, M. & Ulutaş, M. (2017). “İlköğretim 100 temel eserdeki söz varlığının derlem tabanlı incelenmesi”. I. Uluslararası Türklerin Dünyası Sosyal Bilimler Sempozyumu. Türklerin Dünyası Enstitüsü. 11-14 Mayıs 2017. Antalya. ss. 503-520.
- Kara, M. & Ünal, M. (2019). “Üstün yetenekli öğrencilerin yazılı anlatımlarındaki söz varlığının derlem tabanlı incelemesi.” International Journal of Languages Education and Teaching, 7 (1), 252-261.
- Memiş, M. R. (2018). “Kelime Hazinesi ve Yabancı Dilde Kelime Öğretimi Üzerine”. Turkish Studies Volume 13/19, Summer 2018, p. 1273-1289.
- Memiş, M. R. & Kara, M. (2018). “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Sözcük Yapım Bilgisi Eğitiminin Okuduğunu Anlama Becerisi Üzerindeki Etkisi”, International Journal of Language Academy Volume 6/1 March 2018 p. 266 / 288.
- Ölker, G. (2011). Yazılı Türkçenin kelime sıklığı sözlüğü. Konya: Kömen.
- Tahiroğlu, B. T. (2010). “Derlem, bilgisayar destekli sözlük bilimi, eş dizimlilik ve otomatik terim çıkarımı. Türk Dili Araştırmaları Yıllığı (Belleten), 58 (1), 183-197.
- Tüfekçioğlu, B. (2016). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kelime öğretimi. F. Yıldırım & B. Tüfekçioğlu (Edt.). Yabancı dil olarak Türkçe öğretilmesi kuramlar - yöntemler - beceriler - uygulamalar içinde (267-287). Ankara: Pegem Akademi.
- Türk Dil Kurumu, (2005). Türkçe sözlük. Ankara: TDK.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2008). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (6. Baskı). Ankara: Seçkin.